

ROSA M. PRAT I BALAGUER

TERRA DE VINYES

VI PREMI DE NOVEL·LA CURTA CELLER DE LLETRES 2020

Saldonar.

Teresa Serra, vídua d'un soldat de la Lleua del Biberó desaparegut a la Guerra Civil, ha de lluitar per la supervivència en plena postguerra. Abandona el seu poble a les Terres de l'Ebre amb la seva filla i la seva mare al darrere i forma una nova família amb un emigrant cordovès. S'estableixen al Penedès, a Sant Sadurní d'Anoia, on treballen i viuen en unes condicions difícils. L'amistat i la solidaritat que hi troben, però, els ajuden a tirar endavant. La família, com tantes d'altres, creix i es diversifica amb unions de procedències diverses. Les quatre generacions que protagonitzen *Terra de vinyes* recullen i transmeten l'amor al paisatge, a l'esforç i a la feina.

•
•
•
•
•
•
•
•
•
•
•
•
•

«L'home era conscient que aquella dona l'esquivava. Es preguntava quina història devia tenir. En aquells temps de la postguerra, la vida estava plena de silencis. Silencis de ferides que havia deixat la guerra, de sofriment, de lluita i de passions».

Rosa M. Prat i Balaguer s'aproxima, amb un gust deliciós pels detalls, al món de les vinyes, els cellers i les empreses del cava, i tracta amb precisió les vicissituds i el sofriment de les persones emigrades als anys cinquanta i seixanta.

Van tancar la porta de la casa
dels seus avantpassats
i es van endur la clau de ferro
pensant que un dia,
quan les coses canviessin,
tornarien.

ROSA M. PRAT I BALAGUER

TERRA DE VINYES

El VI Premi de Novel·la Curta Celler de Lletres 2020
ha estat convocat per la Biblioteca Municipal Ramon Bosch de Noya
i per l'Ajuntament de Sant Sadurn d'Anoia.

Ajuntament de
Sant Sadurn

biblioteca **municipal**
Sant Sadurn d'Anoia

El jurat ha estat format per Marta Castellví i Chacón, Sílvia Romero i Olea,
Giulia Bellisai, Dolors Coloma i Casanovas i Joan Guilera i Miquel

Terra de vinyes

© del text: Rosa M. Prat i Balaguer, 2021

© de la imatge de la coberta: Freesurf / Adobe Stock, 2021

© d'aquesta edició: Edicions Saldonar, 2021

Primera edició: març del 2021

Publicat per Edicions Saldonar

Alfambra, 16, 5è 2a

08034 Barcelona

edicions@saldonar.com

www.saldonar.com

Edició i producció: Francesc Gil-Lluch

Disseny de la col·lecció: Enric Muñoz

Disseny de la coberta i maquetació de la tripa: Octavi Gil Pujol

Impressió: BookPrint

Distribució: UDL

Thema: FBA

ISBN: 978-84-17611-63-7

Dipòsit legal: B 1574-2021

Aquest llibre s'ha imprès amb paper procedent de boscos gestionats
de manera sostenible, un òfset cru de 80 grams, i s'ha compaginat
amb la tipografia Sabon en cos 11.

Els titulars del *copyright* tenen els drets reservats.

*En memòria de les dones i els homes
que un dia van deixar els pobles
on van néixer
per anar a treballar
a les terres de vinyes.
I a tota la bona gent que els va acollir.*

Vinyes de malvasia i macabeu
de les clares cançons que la teva àvia
et cantava al crepuscle, quan tornàveu
al llarg de la riera, vora els horts.
Al filat de la mort hi ha llençols
prop de l'obscur racó d'un safareig,
però el silenci i prou és qui t'honora
si recordes la brisa entre les canyes,
la puresa de l'aire de secà
i les cançons on, cap al tard, sortien
vinyes de malvasia i macabeu.

JOAN MARGARIT

Tinc la sensació de jeure
dins d'un gra de raïm
i de veure-hi a través d'una pel·lícula
de groc semitransparent.

VIRGINIA WOOLF, *Un esbós del passat*

Taula

PRIMERA PART

1. Terra cremada, 15
2. El silenci de les vinyes, 17

SEGONA PART

3. Camins de vinyes, 33
4. Mai caminem sols, 41
5. Posta de sol, 53
6. Arrop de most daurat, 67
7. Vinyes verdes, 69
8. Gotims d'esperança, 77
9. Collita tardana, 83
10. Créixer entre vinyes, 95
11. Empeltar i esclarissar, 103
12. Ploren els ceps, 113

TERCERA PART

13. Floreixen les vinyes, 121
14. El ball de la mantellina, 137
15. El sol de la verema, 145

Nota de l'autora, 155

Primera part

XAREL·LO

El xarel·lo és una varietat de cep que fa el raïm de mida mitjana i no gaire compacte. El gra és rodó, gros i de pell gruixuda. La planta és sensible a les glaçades i malures. L'època de brotada és al mes de març i la de maduració, a finals d'agost-setembre. És la varietat estrella del Penedès i del Camp de Tarragona, i es fa servir per al cupatge del cava juntament amb el macabeu i la parellada. El xarel·lo aporta cos i estructura al cava. El vi jove elaborat amb raïm xarel·lo és suau, fresc i afruitat.

1. Terra cremada

La calor era xafogosa en aquella primera hora de la tarda. El sol cremava darrere les pedres de la trinxera on aquells nois s'amagaven com conills. Tenien la boca seca i els cossos humits per la suor. Les cantimplores eren buides. Se'ls havia acabat l'aigua. Havien quedat tallats tots els enllaços del subministrament del menjar, les municions i l'aigua. Els avions italians sobrevolaven les serres de Pàndols i de Cavalls. Els joves soldats ajupien els cossos. Amb els braços es tapaven el cap i amb les mans les orelles. El soroll era eixordador. D'un moment a l'altre aquells ocells de ferro tornarien a descarregar tota la seva ferralla mortal. Les forces de l'enemic feixista eren superiors a les dels soldats republicans. Quedaven poques municions i bombes de mà. El pànic i la por feien tremolar aquells joves soldats indefensos. Allò era ferotge. Una tempesta de foc, com un càstig bíblic.

En Pau Corominas pensava en la seva mare i en la seva estimada Teresa. Potser no les tornaria a veure mai més. D'allà no en sortiria viu ningú. Era una ratera. Els avions no van trigar gaire a arribar. Van deixar caure les bombes pesants que, com una pluja metàl·lica, queien del cel. El noi

va veure com els cossos rebotaven enlaire i es rebotaven omplint el sotabosc de roselles vermelles, de foc, de fum, de cendra i de pudor de cremat. Tenia calor. I molta por! Tot el seu voltant era un espectacle dantesc. L'apocalipsi final.

Quan van marxar els avions bombarders, el soldat va sortir del seu amagatall i va canviar de posició per escapar d'aquell infern. Va sortir rastrejant per terra i esquivant els cadàvers que jeien, amb els ulls oberts mirant al cel, entre els matolls de farigola i romaní que cremaven. Al seu entorn hi veia els turons rocosos, els barrancs profunds i cingles pelats. Va intentar arribar al pedregam arrecerat d'una cova que els servia d'hospital de campanya. Tot el cos li feia mal. Sobretot la ferida a la banda esquerra del pit, que amb la mà dreta se la taponava. El líquid que hi fluïa era calent, enganxós com el sol d'aquella tarda del mes d'agost de 1938. Va cridar per demanar auxili als companys però ningú va acudir a ajudar-lo. Els motors dels avions italians encara ressonaven en el silenci de les valls de Pàndols i de Cavalls. S'allunyaven després de deixar calcinada la cota 705, coneguda com la Punta Alta.

El soldat republicà va caure a terra i la seva darrera mirada va ser per les vinyes cremades i pel poble que hi havia al fons de la vall, Pinell de Brai. Va veure el campanar de l'església de Sant Llorenç i la silueta del celler del Sindicat Agrícola, *la Catedral del Vi*, que s'emmarcava retallada de color gris i fumejant: terra cremada. El seu darrer pensament va ser per a la Teresa: «T'estimo!».

2. El silenci de les vinyes

La por era el sentiment que m'amarava durant aquell temps. Durant el crepuscle, la foscor que s'apoderava de la casa em magnificava tots els temors. Sense llum les nits se'm feien interminables. Teníem una espelma a la cuina, que utilitzàvem per als moments més necessaris, perquè havíem d'estalviar. La mare i jo ens llevàvem a l'albada i menjàvem un mos de pa sec untat amb llard que encara ens quedava al rebost, en uns tupins de terrissa, de l'última matança del porc d'abans d'esclatar la guerra. Després anàvem a la vinya.

Res era com abans, com quan tota la família vivíem junts. La guerra ens havia canviat la vida. El pare, en Joan Serra Pla, va ser afusellat el 3 d'abril de 1938. Era l'alcalde socialista del poble. Els meus dos germans, en Joan i l'Esteve, van marxar voluntaris a l'Exèrcit Republicà. La mare, la Rosita Ferré Torres, i jo ens vam quedar soles esperant-los durant mesos. Al cap d'un temps va arribar la notícia d'en Joan, el meu germà gran, que havia mort en el front del Segre. De l'Esteve, el petit, que havia marxat al front de Terol, no en sabíem res des de feia molts mesos. Ens deien que estava desaparegut. Vivíem amb l'esperança que, algun dia,

tornaria a casa. Aquells dies de la guerra tot era buidor, tristesa i soledat. Teníem molta por i molta gana!

Recordo aquell dia, com si fos avui, quan l'aviació de l'exèrcit nacional va bombardejar el nostre poble, Pinell de Brai: el celler del Sindicat Agrícola, l'església de Sant Llorenç, els safarejos, les cases del carrer del Sol, i de l'Assalt... Tot va quedar esberlat, ple de foc i fum. El soroll eixordador dels avions i de l'impacte de la caiguda de les bombes era terrible! La mare i jo érem dins del refugi que havíem construït les dones del poble a pic i pala durant mesos. Estàvem abraçades l'una amb l'altra tremolant. Amb la por i el pànic a flor de pell.

Ha passat mig any, des del dia que la Maria de cal Ton, la germana d'en Pau Coromines, em va portar la terrible notícia. Em va ensenyar el comunicat oficial signat pel capità:

El soldat de l'Exèrcit de la República, de la Lleua del Biberó, Pau Coromines Roig, ha mort heroicament la matinada del dia 28 de juliol de 1938 al Front de l'Ebre. Que en pau descansi.

En Pau Coromines era el meu xicot. Ens estimàvem molt. L'última vegada que vam estar junts va ser a l'abril de 1938. Poc després el van cridar per anar a la guerra a reforçar la línia del front. Ja no el vaig veure mai més. Només tenia divuit anys. Mai no es va poder recuperar el seu cos. No el vam poder enterrar. Possiblement va quedar reduït a cendra.

Jo sentia dins de les meves entranyes una vida que es movia. Però no li havia dit res a la mare. Tenia por del disgust que li podria ocasionar. Sempre havia pensat que, quan ell tornés i la guerra s'hagués acabat, tot seria diferent, ens

casariem i fariem realitat els nostres somnis. Però ara sabia que no tornaria mai més. Havia perdut la vida en una trinxera a la serra de Pàndols. I la meva panxa cada dia creixia més. La dissimulava sota el davantal i la bata de quadres verds i blancs.

No vaig portar dol perquè no tenia diners per comprar roba nova de color negre. Dins meu tenia una tristesa molt gran. Em quedaven els seus records i un penjoll platejat que m'havia regalat. Tenia una cinta de seda negra i en el seu interior hi havia la seva fotografia. Jo me'l mirava amb enyorança. Després me'l posava als llavis i li feia petons, l'un darrere l'altre. Fins que em cansava i el tornava a penjar damunt del meu pit. Només tenia ganes de plorar. Jo també em volia morir, per anar allà on era el meu estimat. Per estar junts per sempre!

Quan ja no vaig poder amagar més el meu embaràs, perquè la panxa em creixia, em marejava i vomitava, la Rosita em va abraçar i em va dir que ens en sortiríem. Sovint m'animava dient-me que un dia tot canviaria, que jo era jove i bonica. Que trobaria un altre home que m'estimés i que em faria feliç. Però jo no volia cap més home a la meva vida. Havia perdut qui més estimava i m'havia quedat buida. Buida... no del tot. Tenia la seva llavor que em creixia a dins. I aquesta va ser la raó per la qual vaig sobreviure. Em deia a mi mateixa que havia de ser forta pel nostre fill. La mare em va ajudar molt durant aquells dies. Sort en vaig tenir d'ella!

El 3 de novembre de 1938 va néixer la meva filla, abans del compte. Era morena i molt petita, però tenia molta vida. Aquell nou ésser ens va portar alegria i esperança. Quan va néixer li vaig posar damunt del pit el penjoll amb la foto del seu pare. Perquè ell la veiés. S'hi assemblava tant! Amb

aquell nasset arromangat i aquells clotets al costat dels llavis, com els que tenia en Pau, que, quan somreia, semblaven dos nius d'ocells.

Aquell dia els nacionals van ocupar Pinell de Brai i van donar per acabada la Batalla de l'Ebre. Eren els vencedors. La por va ser el sentiment dominant, por de no poder sobreviure, por de no tenir res per menjar l'endemà. Havíem de callar i obeir per no fer-nos sospitoses de desafecció al nou règim. Teníem notícies de les amenaces, de les pallisses, dels empresonaments i dels afusellaments per part dels refugiats que venien al poble i es quedaven a viure en un magatzem. N'hi havia que eren de Pozoblanco, de Madrid i d'altres llocs. Tots explicaven coses terribles.

Amb la mare cada dia sortíem al camp a collir herbes, lletsons i fulles de pixallits per bullir-los i menjar-los com si fossin bledes o espinacs. Els que venien de fora coneixien una herba que anomenaven llengua de bou, així que també vam incorporar-la als bullits per alimentar-nos. La mare es privava de l'escàs aliment que aconseguíem i me'l donava a mi perquè tingués llet per alimentar la petita.

Un dia, darrere la barraca de pedra seca de la vinya d'en Ton de les Figues, amagat entre uns esbarzers vam trobar el cos d'un soldat que jeia a terra amb els ulls tancats com si estigués dormint. La roba de l'uniforme estava descolorida, les botes militars de pell gastades, i portava una pistola enfundada dins de la cartutxera del cinturó. Tenia una ferida oberta en carn viva al pit i un munt de sang coagulada de color morat fosc com el raïm d'ull de llebre. Al damunt, una munió de mosques de color verd brillant ponien els seus ous en aquella carn en descomposició. Mentre la mare, ajupida sobre el seu cadàver, li remenava les butxaques buscant si

duia diners, jo vaig treure-li la pistola de la cartutxera i me la vaig amagar a sota de les faldilles, a dins de les calces, procurant que ella no s'adonés de la meva acció. També em vaig apropiari del seu capot de llana de color verd fosc marró. Un cop a casa, després de rentar-lo ben net, vaig fer-ne una manta per abrigar-nos del fred durant les nits d'hivern, sobretot d'aquella nevada que va fer el mes de gener de 1940.

De la pistola, mai no en vaig comentar res a la mare. En arribar a casa, la vaig embolicar amb un tros de drap de cotó i la vaig guardar dins d'una capsa de fusta. Qui sap si, potser un dia, més endavant, em faria falta.

A principis del 1940, un cop acabada la guerra, el celler del Sindicat Agrícola va reobrir l'activitat i ens van contractar a les dones i els nens del poble per treballar-hi. Ens dedicàvem a resseguir les vinyes i els camps per recollir metralla. Després l'empresa la venia com a ferralla. Durant aquells temps vaig deixar l'Abril amb la mare, i ella la cuidava. La feina era dura, però va ser la millor medecina per afrontar la realitat i el sofriment. Eren quilos i quilos de ferro esmicolat i recargolat que recollíem per poder deixar les vinyes netes, per poder llaurar-les i replantar-hi els ceps. El primer any de la guerra, quan va arribar l'hivern, els vells del poble, que no havien anat al front, van arrencar els ceps abandonats i se'ls van emportar a casa per cuinar i per escalfar-se a la llar de foc. Les vinyes es van quedar despullades.

Un dia d'aquests, mentre estàvem treballant, es va sentir una tremenda explosió. Va córrer la veu que el nen de cal Xato, que tenia llavors dotze anys i que també estava recollint metralla, com nosaltres, va trobar una bomba de mà. Encuriós, la va començar a manipular, li va explotar i li va rebentar el crani. Tot el poble vam quedar consternats.

Amb la Rosita vam anar a consolar la mare del noi, a casa de la família. Mentre hi érem s'hi van presentar dos guàrdies civils a fer l'atestat. El que manava més va dir que es deia tinent Marcos Ramírez, i allà mateix, sense respectar el dolor de la mare, van culpar el noi per haver actuat de forma temerària i imprudent. Vaig mirar l'home amb menyspreu. Després vaig veure com la Maria de cal Xato, que s'eixugava les llàgrimes amb un mocador blanc que acabava de treure de la butxaca del seu davantal negre, abaixava el cap i mirava els rajols gastats de color vermellós de la sala on érem. Però estic segura que no els va veure perquè tenia els ulls negats. Em vaig empassar la ràbia coll avall. En aquell temps, tots vivíem immersos en la impotència, la por i el silenci.

La primavera d'aquell any, quan la ginesta va florir, la mare i jo ens la miràvem des de la finestra de casa i, abraçades, ens vam posar a plorar. La naturalesa despertava i de nou ens portava la vida. La guerra ens havia canviat a tots. Vivíem en unes condicions miserables, de gran estretor. Hi havia dies que ens plantejàvem marxar de Pinell de Brai. Però on podíem anar dues dones soles, una de vídua i una de soltera, amb una criatura petita? No podíem anar enlloc. I així van anar passant els dies. L'Abril s'aferrava a la llet del meu pit, a la vida que ens unia, pobreta, i així anava creixent.

La mare rentava a casa la roba de ca l'Àngel, estovalles i tovallons, llençols i roba dels dispesers que residien a la fonda. La majoria d'ells eren guàrdies civils i militars de l'exèrcit del general Franco; també hi havia falangistes que hi havien arribat per posar ordre a la població. Jo treballava al celler del Sindicat Agrícola fent una mica de tot. Rentava ampolles amb aigua i sosa càustica, que em cremava les mans. Els vespres, quan plegava de la feina, portava la roba

neta i planxada per la mare en dos cistelles de vímet. A aquella hora, els dispesers sopaven al menjador. Jo feia el meu encàrrec, recollia la roba bruta per rentar i marxava cap a casa.

Un dia d'aquells, quan havia acabat de fer l'encàrrec i marxava cap a casa, tot baixant les escales, em vaig creuar amb un jove uniformat amb un vestit de color verd oliva, ple de condecoracions, que pujava en direcció al restaurant. Es va parar per treure's el tricorni i em va saludar. Soc el tinent Marcos Ramírez. Em va mirar als ulls amb una mirada buida i va somriure. A mi les cames em tremolaven. Vaig identificar la veu i recordava el seu nom del dia del tràgic accident del fill de l'Antònia de cal Xato. Em preguntava a mi mateixa: Què deu voler aquest militar? Què he fet malament? A continuació em va preguntar el meu nom. Tartamudejant li vaig dir: Em dic Teresa Serra Ferré per servir Déu i a vostè. Em va comentar que cada dia em veia quan entrava i sortia de la fonda amb el cossi de la roba. Que sempre tenia pressa. Que era molt maca. Que un dia li agradaria parlar amb mi i convidar-me a fer una copa d'anís del Mono. Li vaig dir que sí. Què li havia de dir! No li podia pas portar la contrària. Jo era una de les dones vençudes! Vaig acomiadar-me baixant les escales a correuita.

A partir d'aquell dia intentava esquivar-lo, procurant portar la roba a l'hostal abans de l'hora que servien el sopar o bé en acabat. Van passar uns dies fins que un matí, al celler del Sindicat Agrícola, mentre jo estava treballant a la màquina de posar els taps de suro a les ampolles del vi negre, l'encarregat em va venir a veure per ordenar-me que deixés la feina perquè tenia una visita important. Ho va dir amb la rialleta per sota el nas, amb sornegueria. Em va manar que em tragués el davantal de la feina i que em recollís una

mica els cabells embullats. Plena de curiositat, vaig anar a la recepció.

En arribar, m'hi esperava dret el tinent Marcos Ramírez amb el seu tricorni negre brillant de xarol i l'uniforme de color verd oliva del cos de la Guàrdia Civil. Em va dir en castellà que havia demanat als meus superiors l'autorització per parlar un moment amb mi i que l'acompanyés per prendre unes copes de l'excel·lent vi de la comarca de la Terra Alta. Em va portar fins a un racó discret, on hi havia una taula amb dos vasos de vi d'ull de garnatxa. Em va fer brindar per la victòria! I a continuació em va començar a explicar la seva vida. Mentre parlava tenia la mirada fixa a la meva regatera oberta, que s'entrellucava sota la bata del treball. Em va preguntar per la foto del penjoll que duia al pit i li vaig mig explicar que era un record personal.

Allà va començar una història difícil d'oblidar en aquella postguerra. Em va dir que estava destinat a Pinell de Brai per la Direcció General de Regiones Desvastadas del Ministerio de Gobernación de España amb la finalitat de reconstruir les zones més afectades per la Guerra Civil. Que era de Valladolid i solter. En aquest poble es trobava sol. Em va preguntar per la meva mare i la meva filla. Ho sabia tot de mi. Em demanava si volia ser amiga seva. Que em proporcionaria menjar i no ens faltaria res. Que pensés en la meva filla. La seva veu era dura, la d'un home acostumat a donar ordres. Les seves paraules es barrejaven amb l'alè de tabac, amb la fortor del betum de les seves botes negres i de la corretja de pell marró que m'omplia els narius i m'embafava. La copa de vi m'havia pujat al cap. Em sentia marejada. Amb un gest de senyor de la ciutat em va agafar el dors de la mà i me la va besar.

Al cap de pocs dies es va presentar a casa amb un regal per a l'Abril. Era una nina molt bonica. També portava una sorpresa per a mi. Era una capseta vermella quadrada, amb les lletres daurades, d'una joieria de Tortosa. A dins hi havia una cadeneta amb una creu daurada que ell mateix va treure de l'interior i me la va penjar al coll. Abans, però, em va deslligar la cinta negra que jo portava amb la imatge d'aquell noi espigolat de cabell fosc, que jo sempre tenia a prop del cor. Em va dir que allò pertanyia al passat. Que havia de mirar endavant. Que una nova Espanya i un nou futur s'estaven construint. Vaig sentir el seu alè de cafè i de tabac. Vaig pensar que estava traint la memòria d'en Pau. Aquell dia va començar tot.

Venia a casa al capvespre. Es presentava sense avisar i es quedava a sopar. La mare sempre tenia a punt un plat de sopa o de patates amb verdura. Més endavant venia cada dia i ens portava pa negre, llegums, sucre, fins i tot cafè! Jugava una estona amb l'Abril. Després de sopar volia parlar i estar amb mi. La mirada de la mare era de silenci, no em retreia res. Però jo sé que era sancionadora perquè després de sopar el feia passar a l'habitació i allà em descordava els botons de la brusa blanca i els sostenidors. Ell em mirava els pits, després me'ls acariciava. Em besava el coll, els llavis, la boca. Em premia el cul. Abraçava el seu cos contra el meu durant un temps que se'm feia etern. Jo, passiva, el deixava fer. Després es descordava els botons dels pantalons, se'ls abaixava i em demanava que el masturbés. La fortor del semen es barrejava amb la pudor de tabac, del betum de les botes de cuir i del cinturó i amb la de la coliflor i el bròquil que la mare havia fet per sopar.

Sovint em donava menjar i diners a canvi de consolar-lo i de donar-li plaer. El meu sentiment per aquell home, al principi, era d'agraïment. Ja no el trobava tan odiós com el

primer dia que el vaig conèixer. Semblava una bona persona que estava sola. Gràcies a ell, la meva filla, la mare i jo no passàvem gana en aquells anys difícils de la postguerra. Però jo no sentia res per ell. Res semblant a la passió que vaig sentir amb en Pau. Després de la seva mort els meus sentiments havien quedat en estat d'hibernació. Recordava les tardes d'amor caminant per les vinyes, les escapades sota la figuera, les rebotcades damunt la terra seca, les abraçades, els petons, les paraules d'amor. Ens foníem l'un en el cos de l'altre.

Amb el tinent Marcos Ramírez tot era diferent. Em deia que amb el temps ja se'm despertaria l'amor. Que volia fer-me feliç! Que era molt bonica. Més d'una vegada em va demanar que li expliqués com vaig trobar aquell soldat republicà mort. Em tornava a preguntar, una vegada i una altra, si jo havia vist que portava una pistola a la cintura. Si hi havia alguna persona rondant pels voltants de la vinya o del camí. Ja li havia explicat moltes vegades com va passar, que només érem la mare i jo, que no hi havia ningú més que passés per aquells tancats de pedra seca. Em cansava de tornar-l'hi a repetir. Hi havia moments que em feia dubtar si ell sabia la veritat. Si algú m'havia vist agafant-la i amagant-la. Si algú m'havia delatat. Pensava que si ell m'ho preguntava tant era perquè potser tenia alguna informació i volia la meva confessió. Deia que era molt important localitzar-la, perquè en segons quines mans fos l'arma era un perill. Estava obsessionat. Jo, amb els dies, vaig aprendre què havia de fer per distreure'l i perquè s'oblidés d'aquella història.

En algun moment vaig arribar a pensar que aquell militar s'apropava a mi per aconseguir la pistola desapareguda. Vivia amb aquell neguit pensant que potser un dia descobriria que li estava mentint. Em controlava perquè no em tremolés

la veu. Aparentava serenitat, però la processó m'anava per dins. Algunes nits em despertava amarada de suor, somiant en la caixa de fusta amagada i en la Guàrdia Civil que em torturava a la caserna per obtenir la informació desitjada.

Més endavant tot va canviar. Em vaig començar a sentir bruta, culpable, prostituïda i trista, molt trista. Tenia dubtes sobre si el que estava fent era correcte. Estava enganyant aquell home que havia dipositat en mi unes il·lusions i potser les esperances de formar una família.

No estava bé el que estava fent! Malgrat que havia entrat en aquell fals món per la meua filla, perquè no es posés malalta, perquè no es morís de tuberculosi, perquè tingués menjar per créixer forta i sana.

Tenia diners estalviats i guardats dels que m'havia anat donant el tinent. Els vaig comptar. En tindria prou per dur a terme aquella fugida que feia dies que em rondava pel cap.

Un dia li vaig explicar a la mare que volia marxar. Que no podia més! No volia portar aquella doble vida i traïr els meus sentiments. Que m'emportaria la nena i aniríem lluny. Volia començar una nova vida. La mare em va agafar per les espatlles, em va abraçar molt fort dient-me que ella vindria amb nosaltres, que les tres dones havíem de seguir juntes i que no ens separaríem mai. Mai a la vida! Fins a la mort! On anéssim nosaltres, ella també vindria!